

Hergebruik door consumenten in Nederland

Gegevens 2021 en 2022

Datum	8 januari 2024
Status	DEFINITIEF

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Onderzoeksopzet hergebruik in Nederland	7
2.1.	Opzet panelonderzoek	7
2.2.	Afbakening van het begrip hergebruik	7
2.3.	Afbakening van de productgroepen	8
2.4.	Afbakening naar afzetkanalen	9
2.5.	Noodzakelijke conversiefactoren	9
3	Hergebruik in Nederland	11
3.1.	Nadere analyse antwoorden panelonderzoek	11
3.2.	Onderzoeksresultaten	12
3.2.1.	Gedrag consumenten rond hergebruik	12
3.2.2.	Hoeveelheid hergebruik in 2021 en 2022	15
4	Kanttekeningen bij de resultaten	17
	Bijlagen	19
	Bijlage 1 Enquête	21
	Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording	31

1 Inleiding

Nederland wil in 2050 100% circulair zijn en uiterlijk in 2030 het gebruik van primaire grondstoffen met minimaal 50% te reduceren¹. In het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE) worden vier knoppen en strategieën onderscheiden om te komen tot meer circulariteit:

- 1) Vermindering grondstoffen (door middel van o.a. afwijzen, heroverwegen of verminderen)
- 2) Substitutie grondstoffen (door middel van o.a. vervangen)
- 3) Levensduurverlenging (door middel van o.a. hergebruiken, repareren, opknappen, herfabriceren of herbestemmen)
- 4) Hoogwaardige verwerking (door middel van o.a. recyclen).

Binnen levensduurverlenging is het hergebruiken van producten, goederen en/of materialen een van de manieren om daar langer mee te doen en zo bij te dragen aan de transitie naar de gewenste Circulaire Economie. Hergebruik is een handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor zij waren bedoeld. Naast het NPCE komt er ook vanuit de EU steeds meer aandacht voor hergebruik. Het uitvoeringsbesluit (EU) 2021/19 van de Europese Commissie van 18 december 2020 verplicht elke lidstaat van de EU tot monitoring en verslaglegging over hergebruik overeenkomstig Richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad. Conform dit besluit dient er in 2023 voor het eerst over hergebruik in 2021 gerapporteerd te worden.

In dit rapport wordt beschreven hoe voor de jaren 2021 en 2022 het aantal stuks en massa hergebruik door consumenten is vastgesteld. Daarbij is er, conform de EU-verplichting, ingezoomd op vijf productgroepen; te weten: textiel, meubels, elektrische en elektronische apparaten, bouwmaterialen en overig.

In hoofdstuk 2 wordt de gehanteerde methodiek om hergebruik in kaart te brengen weergegeven. De resultaten hieruit komen vervolgens in detail terug in hoofdstuk 3. Het rapport wordt vervolgens in het hoofdstuk 4 afgesloten met enkele kanttekeningen en conclusies.

¹ Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030 (3 februari 2023).

2 Onderzoeksopzet hergebruik in Nederland

Voor het in kaart brengen van hergebruik in Nederland was nog geen methodiek beschikbaar. Vanuit de Europese verplichting tot rapporteren is bij de ons omringende landen onderzocht hoe daar aan de verplichting zou worden voldaan. Vanuit die zoektocht is uiteindelijk uitgekomen bij de methodiek zoals voor Vlaanderen is ontwikkeld om hergebruik te kwantificeren². Grofweg komt de methodiek er op neer dat via een panelonderzoek onder burgers een beeld ontstaat van wat, hoeveel en via welke kanalen burgers of consumenten aan hergebruik doen. Door die informatie te koppelen aan wel bekende informatie is een totaalbeeld te reconstrueren.

In dit hoofdstuk wordt de uitgewerkte onderzoeksopzet om te komen tot het hergebruik door consumenten in Nederland weergegeven. Daarbij wordt nauw aangesloten bij de elementen vanuit het EU-besluit om over hergebruik te rapporteren:

- Opzet panelonderzoek (zie paragraaf 2.1)
- Afbakening van het begrip hergebruik (zie paragraaf 2.2)
- Afbakening naar productgroepen (zie paragraaf 2.3)
- Afbakening naar afzetkanalen (zie paragraaf 2.4)
- Noodzakelijke conversiefactoren (zie paragraaf 2.5).

2.1. Opzet panelonderzoek

Conform de opzet van het hergebruiksonderzoek in Vlaanderen is gekozen voor een online panelonderzoek. Op die manier is het mogelijk een beeld te krijgen van de verdeling van de herkomst (afzetkanaal) van de tweedehands producten. In dit onderzoek is het belangrijk dat via de steekproef een representatief beeld ontstaat voor de Nederlandse bevolking naar zowel leeftijd, opleidingsniveau, regio, gender, huishoudgrootte en inkomen. De omvang van de steekproef dient zo groot te zijn dat minimaal 1.500 respondenten een positief antwoord geven op de vraag of (in 2022) een tweedehandsproduct was verkregen.

In bijlage 1 is de gehanteerde vragenlijst weergegeven. Naast de specifieke vragen ten behoeve van de EU-rapportageverplichting zijn extra vragen toegevoegd over andere aspecten over hergebruik en vooral ook reparatie.

2.2. Afbakening van het begrip hergebruik

Hergebruik is een handeling waarbij producten of componenten die geen afvalstoffen zijn, opnieuw worden gebruikt voor hetzelfde doel als waarvoor zij waren bedoeld. In dit onderzoek wordt daadwerkelijk hergebruik van consumenten in kaart gebracht en dus niet de voorraad van een kringloopwinkel. Conform de EU-rapportageverplichting moeten de producten of componenten het huishouden verlaten of binnenkomen. Dus bijvoorbeeld een tas met spullen die men van de buurvrouw/man ontvangt telt mee, maar spullen die doorschuiven binnen een huishouden vallen er niet onder, zoals kleding die van het ene op het andere kind overgaat.

Ook refurbished producten vallen onder tweedehands producten. Refurbished producten zijn gebruikte producten die na een opknapbeurt worden doorverkocht.

² Delanoeije and Bachus (2022), Measuring circular reuse magnitude and replacement rate: A new method, Resources, Conservation & Recycling 184, and Delanoeije and Bachus, (2020), Reuse: The understudied circular economy strategy, No 661851, Working Papers of Department of Work and Organisation Studies, Leuven, KU Leuven, Faculty of Economics and Business (FEB), Department of Work and Organisation Studies, Leuven, <https://EconPapers.repec.org/RePEc:ete:woswps:661851>.

Ongebruikte producten die door klanten worden teruggestuurd en dan met korting worden verkocht omdat de verpakking geopend is, vallen niet onder hergebruik.

Vorbereiden voor hergebruik, ofwel nuttige toepassing bestaande uit controleren, schoonmaken of repareren, waarbij producten of componenten van producten, die afvalstoffen zijn geworden, worden klaargemaakt zodat ze zullen worden hergebruikt zonder dat verdere voorbehandeling nodig is, is expliciet uitgesloten in de EU-rapportageverplichting en is daarmee geen onderdeel van dit onderzoek. Het onderscheid tussen hergebruik en vorbereiden voor hergebruik grijpt vooral in op het feit of iets respectievelijk niet of wel een afvalstof is geworden.

2.3. Afbakening van de productgroepen

De Europese rapportageverplichting maakt onderscheid in vijf productgroepen: textiel, meubels, elektrische en elektronische apparaten, bouwmaterialen en overig. Deze groepen zijn redelijk eenduidig, maar om de panelleden zoveel als mogelijk uniform te laten reageren is in het panelonderzoek ter illustratie een categorieënlijst opgesteld. Het betreft geen limitatieve lijsten. Waar nodig en/of mogelijk zijn vooral ook die elementen benoemd die expliciet niet meegenomen dienen te worden.

Textiel en kleding:

- Kleding en schoeisel: shirts, truien, overhemden, jassen, broeken, jurken, schoenen, etc.
- Huishoudtextiel: gordijnen, tapijt, beddengoed, tafelkleden, plaids, handdoeken, etc.

Meubels:

- Kasten, tafels, bedden, tuinmeubelen, stoelen, krukken, schoenenrekjes, matrassen, banken, fauteuils, poefen, etc.

Elektrische en elektronische apparaten:

- Elektrische apparaten (alles wat een stekker en/of een batterij heeft):
 - Zware apparaten als fornuis, oven, wasmachines, wasdrogers, koelkasten, vriezers, vaatwassers, verwarmingstoestellen (radiator, warmtepomp), compressor, grasmaaier, zonnepanelen, elektrische fietsen, etc.
 - Middelgrote apparaten als computers, audioapparatuur, televisies, stofzuigers, accuboormachines, elektrische zagen, magnetrons, printers, elektrische muziekinstrumenten. etc.
 - Lichte apparaten als telefoons, lampen, strijkijzers, koffiezetapparaten, mixers, camera's, smartwatches, etc.
- Batterijen en accu's horen niet in deze productgroep.

Bouwmaterialen:

- Deuren en kozijnen, etc.
- Houtmaterialen als planken en houten vloeren, etc.
- Steenmaterialen als bakstenen, tegels, dakpannen en plavuizen, etc.
- Metalen onderdelen als armaturen en leidingen, etc.
- Afwerkingsmaterialen als behang, PVC vloeren en verf, etc.
- Isolatiematerialen als piepschuim en isolatie wol, etc.
- Sanitair als badkuipen, wastafels en toiletputten, etc.

Overige tweedehands producten:

- Kleingoed, curiosa, etc.
- Boeken, platen en muziekinstrumenten (niet elektrisch), etc.
- Speelgoed, etc.

- Fietsen en andere sportproducten, etc.
- Decoratie als spiegels, beelden, schilderijen, vazen, servies, pannen, etc.
- Koffers, kampeerbenodigdheden, etc.
- Dier accessoires zoals kattenbakken en kooien, etc.

Ondanks dat ook huizen, auto's of bijvoorbeeld boten tweedehands verhandeld worden zijn deze 'producten' niet meegenomen onder de categorie overige tweedehands producten.

2.4. Afbakening naar afzetkanalen

Herbruik in Nederland vindt via meerdere kanalen plaats. Om daar een eenduidig overzicht van te krijgen is de indeling zoals in tabel 2.1 weergegeven gehanteerd. Bij onlineplatforms gaat het zowel om Marktplaats, Vinted als bijvoorbeeld online winkels

Tabel 2.1 Duiding mogelijke afzetkanalen voor hergebruik door consumenten in Nederland

Fysieke winkel/markt	Onlineplatform	Particulier geschenk / schenking	Anders
- Kringloopwinkels, non-profit - Tweedehands winkels of vintage/antiekzaken - Rommelmarkten of tweedehands beurzen	- Marktplaats - Andere online platforms als Facebook Marketplace of Vinted - Online winkels	- Vrienden of familie - Via (kleding) ruilinitiatieven	- Anders

2.5. Noodzakelijke conversiefactoren

Het panel wordt gevraagd inzicht te geven in de aantallen producten die hergebruikt zijn. Zie ook bijlage 1 voor de vragenlijst. Naast de aantallen stuks dient in de EU-verplichting ook gerapporteerd te worden in massa-eenheden. Om dat mogelijk te maken zijn conversiefactoren noodzakelijk.

Het is aannemelijk dat de samenstelling van een productgroep varieert per afzetkanaal. Het is bekend dat kringloopwinkels bijvoorbeeld veel witgoed (koelkasten, wasmachines, etc.) verkopen, wat gemiddeld genomen veel zwaarder is dan kleine ICT-elektronica. Tevens wordt verondersteld dat de verkoopwaarde van verkochte elektronische apparaten hoger is op Marktplaats dan in kringloopwinkels en dat via Marktplaats meer lichte apparaten verkocht worden dan in kringloopwinkels. De gehanteerde conversiefactor van elektrische apparaten uit Marktplaats is dan ook lager dan die van de kringloopwinkels.

Om een beeld te krijgen van de verschillende conversiefactoren heeft Marktplaats informatie gedeeld over de gemiddelde gewichten per subcategorie. Veel kringloopwinkels aangesloten bij de BKN gebruiken het Kringloop Planning Registratie Systeem (KPRS). Dit systeem werkt ook met conversiefactoren voor verschillende productcategorieën. Ook deze gegevens werden gebruikt om specifiek voor kringloopwinkels een gemiddelde massa per stuk te berekenen. In tabel 2.2 zijn de gehanteerde conversiefactoren per productgroep per afzetkanaal aangegeven.

Tabel 2.2 Gehanteerde conversiefactoren per productgroep en afzetkanaal

Productgroep	Bron	kg/stuk	Kringloop	Tweedehands winkel	Rommelmarkt	Marktplaats	Andere online platforms	Online winkel	Vrienden of familie	Ruilinitiatief	Anders
Textiel	BKN	0,26	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Elektrische en elektronische apparatuur	BKN	26,25	x								
	Marktplaats	7,79		x	x	x	x	x	x	x	x
Meubels	BKN	24,60	x								
	Marktplaats	38,08		x	x	x	x	x	x	x	x
Bouwmaterialen en producten	Marktplaats	24,25	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Overig	Marktplaats	4,95	x	x	x	x	x	x	x	x	x

De in tabel 2.2 voor Marktplaats aangegeven gemiddelde gewichten voor de verschillende productgroepen zijn een gewogen gemiddelde gewicht per productgroep. Deze gemiddelden zijn bepaald aan de hand van de hergebruikte producten binnen de verschillende subgroepen en de bijbehorende gemiddelde gewichten voor die subgroepen.

De gemiddelde BKN-gewichten zijn afkomstig uit (BKN, 2014)³. Voor textiel gaat het om 0,26 kg per stuk. Dit gemiddelde gewicht is voor alle afzetkanalen gebruikt. Voor elektrische en elektronische apparatuur en meubels zijn de BKN-gewichten alleen voor de afzetkanaal kringloop gebruikt.

³ BKN-2014, BKN gewichtenlijst versie 2014, intern document

3 Hergebruik in Nederland

In de periode van 11 mei tot en met 24 mei 2023 heeft Kantar Public Nederland een panelonderzoek uitgevoerd om inzicht te krijgen in het hergebruik van consumenten in de jaren 2021 en 2022. Voor dit onderzoek heeft Kantar een steekproef getrokken uit haar eigen panel: NIPObase. NIPObase is een kwalitatief zeer hoogwaardig onderzoekspanel dat ISO 26362 (opzetten en exploiteren accesspanels voor marktonderzoek) gecertificeerd is.

Uit NIPObase zijn 7.112 respondenten getrokken die de vragenlijst zoals weergegeven in bijlage 1 hebben ontvangen. Deze respondenten vertegenwoordigen een representatief beeld van de Nederlandse bevolking naar leeftijd, opleidingsniveau, regio, gender, huishoudgrootte en inkomen.

Aan het einde van de onderzoeksperiode hadden 2.782 respondenten, ofwel een respons van 39%, de vragenlijst ingevuld. Op de eerste vraag of de respondent in 2022 tweedehands producten had verkregen antwoordden 1.681 respondenten, ofwel ongeveer 60% van de responsgroep, "Ja". Deze groep heeft vervolgens de gehele vragenlijst ingevuld. De resterende 1.101 respondenten hebben de vragenlijst niet verder ingevuld. Om de gehele responsgroep ook representatief te laten zijn voor de gehele Nederlandse bevolking naar leeftijd, regio, opleiding etc. is er een weging toegevoegd per respondent leidend tot een "respons" van 1.718 ofwel 62% van heel Nederland heeft aan hergebruik gedaan.

De gehele onderzoeksverantwoording vanuit Kantar Public Nederland is na te lezen in bijlage 2.

Naast het panelonderzoek is via Marktplaats inzicht verkregen in de via Marktplaats verkochte aantallen stuks in 2021 en 2022. Voor elk van de bijna 2.000 sub-categorieën binnen Marktplaats heeft een toewijzing plaatsgevonden aan de vijf productgroepen of een categorie 'niet van toepassing' voor dit hergebruikonderzoek. Bij deze laatste categorie gaat het bijvoorbeeld om het aanbieden van diensten, voertuigen of (vakantie)woningen.

3.1. Nadere analyse antwoorden panelonderzoek

Na een positief antwoord op de vraag of in 2022 een tweedehands product gekregen, gekocht of geruild is hebben de panelleden de aantallen stuks hergebruik per productgroep per afzetkanaal weergegeven. De veronderstelling was dat men via de aantallen een zuiverder beeld zou schetsen dan direct te vragen naar een procentuele verhouding over de afzetkanalen.

Kijkend naar de antwoorden dan vallen twee zaken op:

- Enkele antwoorden lijken niet plausibel, zoals bijvoorbeeld de aanschaf van 2.000 stuks tweedehands textiel voor eigen gebruik per jaar. Deze onwaarschijnlijke antwoorden zijn niet meegenomen in de berekeningen.
- Enkele respondenten lijken toch de aantallen stuks procentueel verdeeld te hebben over de verschillende afzetkanalen. Opgeteld komen deze respondenten namelijk tot precies 100 'stuks'.

In theorie zijn er twee methodes mogelijk om de verdeling van het aantal stuks per productcategorie per kanaal te berekenen:

- 1) Methode 1: door het optellen van alle aangegeven stuks voor een specifiek kanaal in een productgroep gedeeld door totaal aantal stuks over alle kanalen van een productgroep.
- 2) Methode 2: door per persoon een percentage per kanaal voor een productgroep te berekenen en deze vervolgens per kanaal binnen een productgroep op te tellen en te delen door het aantal personen.

Doordat een deel van de respondenten hoogstwaarschijnlijk niet gerapporteerd heeft in stuks is methode 2 gehanteerd om te komen tot de in tabel 3.1 aangegeven procentuele verdeling van de stuks over de verschillende afzetkanalen (in 2022).

Tabel 3.1 Procentuele verdeling hergebruikte stuks per productgroep per kanaal, in 2022

	Procentuele verdeling (%)			
	Fysieke winkel of markt	Onlineplatform	Particulier geschenk	Anders
Textiel	29	31	40	0
Elektrische en elektronische apparatuur	22	46	31	1
Meubelen	29	44	26	1
Bouwmaterialen en – producten	16	39	41	3
Overige producten	43	34	22	1

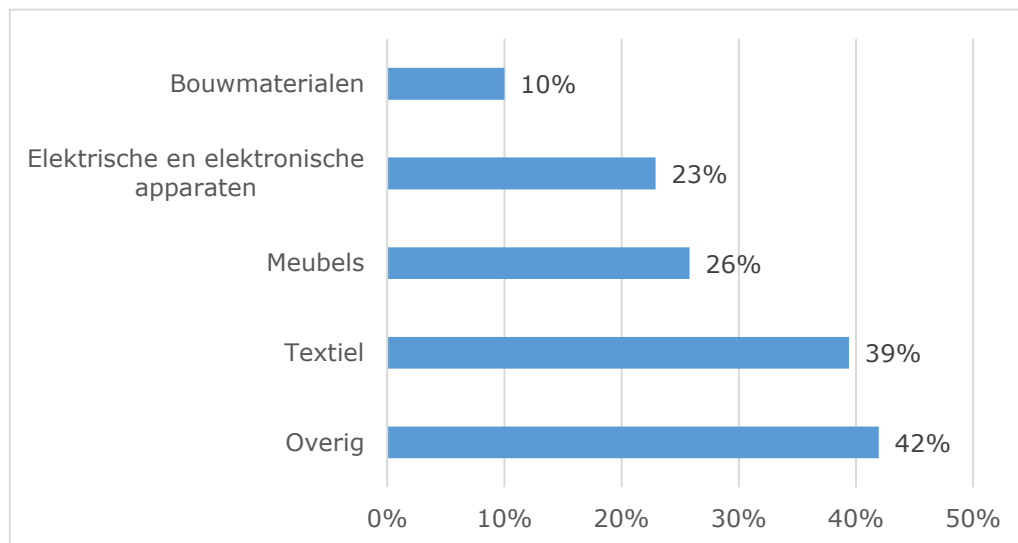
3.2. Onderzoeksresultaten

De resultaten van het onderzoek naar hergebruik door consumenten in 2021 en 2022 in Nederland zijn te bezien vanuit het gedrag van consumenten (zie paragraaf 3.2.1) en vanuit de kwantitatieve resultaten in stuks en massa (zie paragraaf 3.2.2).

3.2.1. Gedrag consumenten rond hergebruik

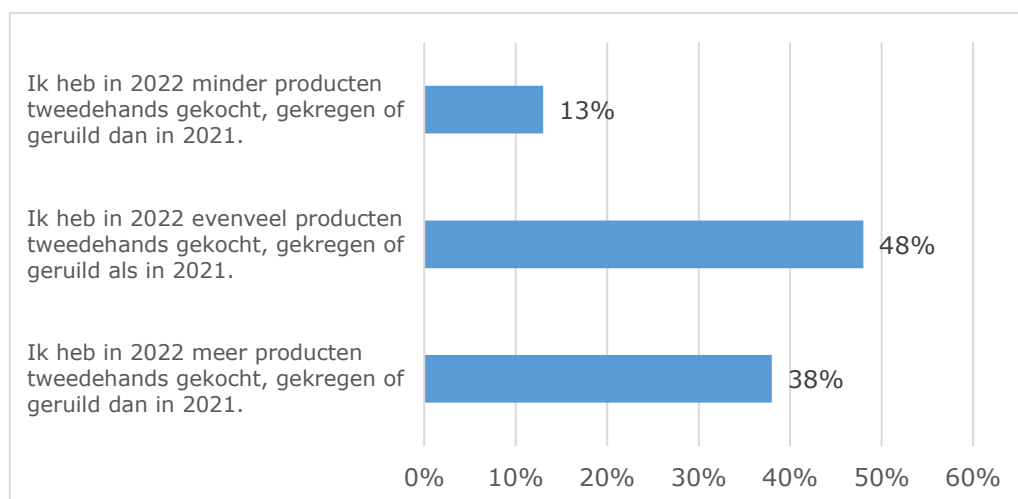
Over 2022 heeft 62% van de respondenten aangegeven minstens één keer iets hergebruikt te hebben. Kijkend naar de verschillende productgroepen dan betreft het hergebruik vooral de categorie overig. Van alle inwoners in Nederland heeft met 42% in 2022 iets uit die categorie hergebruikt. Daarna gaat het vooral om textiel (39%), meubels (26%), elektrische en elektronische apparaten (23%) en bouwmaterialen (10%). Zie ook figuur 3.1.

Figuur 3.1 Aandelen van alle Nederlandse consumenten die in 2022 producten hebben hergebruikt

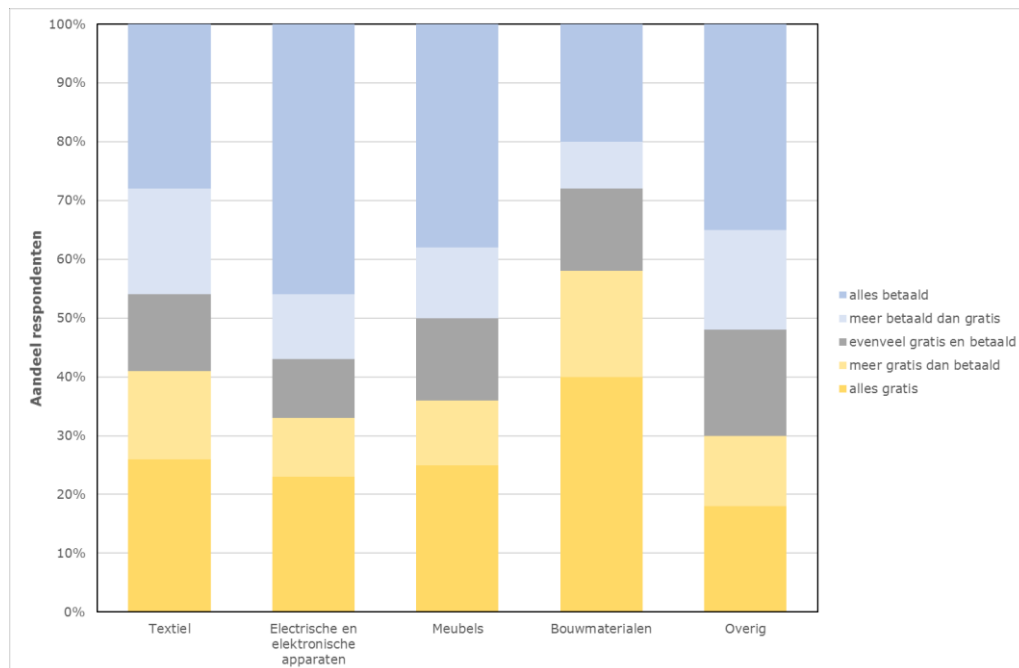
Om het hergebruik in 2022 te kunnen relateren aan het hergebruik een jaar eerder is in het onderzoek kwalitatief gevraagd of dat meer/minder/even veel was. Figuur 3.2 geeft het resultaat van deze vraag weer. Op basis van deze antwoorden kan geconcludeerd worden dat er in 2022 gemiddeld meer personen producten tweedehands hebben gekocht, gekregen of geruild dan in 2021.

Figuur 3.2 Vergelijking van het aantal producten hergebruikt in 2022 tov 2021 door consumenten die in 2022 aan hergebruik hebben gedaan

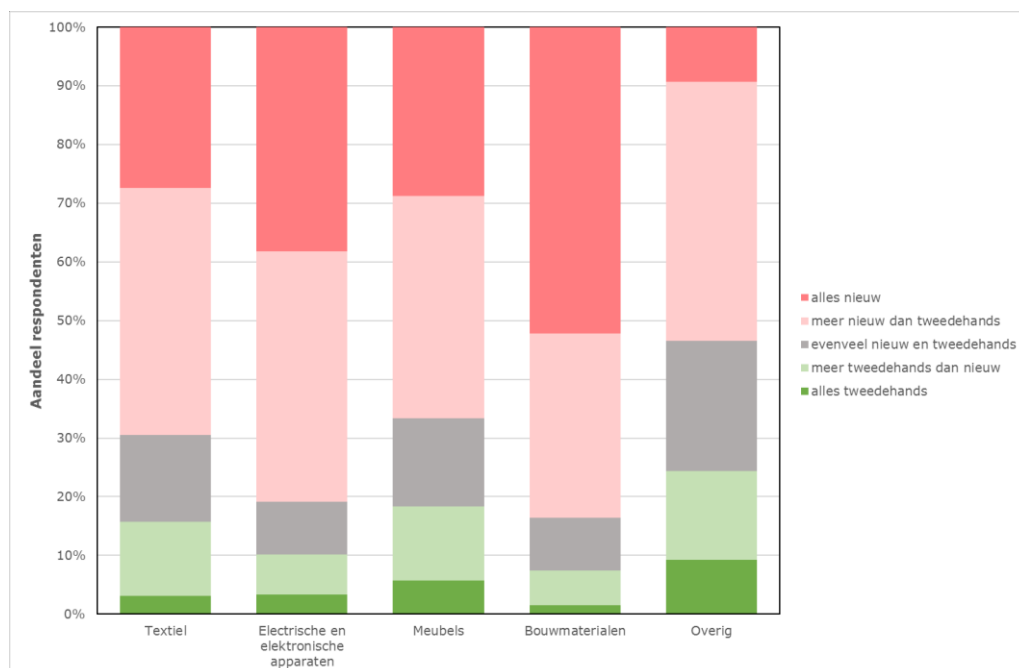
Tweedehands goederen kunnen gratis verkregen worden, maar ook gekocht worden. Op een schaal van 7 hebben de panelleden voor elke productgroep aangegeven voor welk aandeel zij voor de tweede hands spullen hebben betaald. Zie ook vraag Q3 in bijlage 1. Bouwmaterialen worden het vaakst gratis verkregen. Voor elektrische apparaten betalen burgers het vaakst in vergelijking tot de andere productgroepen. Figuur 3.3 laat het resultaat van de antwoorden op deze vraag zien.

Figuur 3.3 In welke mate is er in 2022 voor tweedehands producten betaald?

Tot slot is via vraag Q10 nog geïnformeerd naar het aandeel tweedehands producten in het huishouden. Uit figuur 3.4 blijkt duidelijk dat het aandeel nieuw veel groter is dan het aandeel tweedehands.

Figuur 3.4 Wat is de verhouding nieuw versus tweedehands in het huishouden?

3.2.2. Hoeveelheid hergebruik in 2021 en 2022

Op basis van het hergebruiksgedrag van consumenten in 2022 en de daadwerkelijk gerealiseerde hoeveelheden hergebruik via de BKN-leden en via Marktplaats in zowel 2021 als 2022 is de hoeveelheid hergebruik gereconstrueerd voor de verschillende productgroepen en afzetkanalen. De tabellen 3.2 en 3.3 geven respectievelijk de hoeveelheden hergebruik in massa en stuks weer.

Tabel 3.2 Hoeveelheid hergebruik door consumenten in massa-eenheden

	Fysieke winkel (kton)		Onlineplatform (kton)		Particulier (kton)		Ander kanaal (kton)		Totaal hergebruik (kton)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Textiel	11,1	13,7	13,8	14,3	17,8	18,5	0,2	0,2	44,8	46,8
Apparaten	46,6	35,6	40,3	32,9	27,4	22,4	1,0	0,8	112,4	91,8
Meubels	67,3	53,8	139,3	111,5	83,2	66,6	4,6	3,7	294,4	235,5
Bouwmaterialen	8,9	7,7	21,2	18,3	22,0	19,0	1,8	1,6	53,9	46,6
Overig	92,0	71,7	73,5	57,3	48,2	37,5	2,3	1,8	215,9	168,3

Tabel 3.3 Hoeveelheid hergebruik door consumenten in stuks

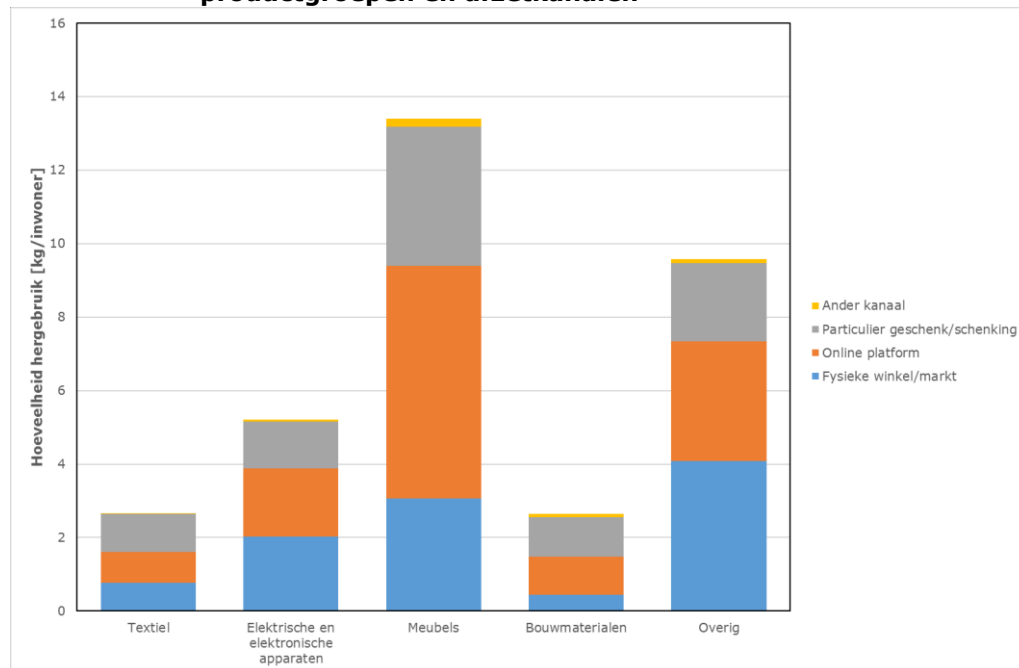
	Fysieke winkel (miljoen stuks)		Onlineplatform (miljoen stuks)		Particulier (miljoen stuks)		Ander kanaal (miljoen stuks)		Totaal hergebruik (miljoen stuks)	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Textiel	50,5	52,7	52,9	55,2	68,4	71,3	0,7	0,8	172,5	180,0
Apparaten	2,5	2,0	5,2	4,2	3,5	2,9	0,1	0,1	11,3	9,2
Meubels	2,4	1,9	3,7	2,9	2,2	1,7	0,1	0,1	8,3	6,7
Bouwmaterialen	0,4	0,3	0,9	0,8	0,9	0,8	0,07	0,06	2,2	1,9
Overig	18,6	14,5	14,9	11,6	9,7	7,6	0,5	0,4	43,6	34,0

Op basis van deze twee tabellen zijn enkele conclusies te trekken:

- Meubels is de productgroep die in massa gezien het meest hergebruikt wordt, gevolgd door de categorie overig en elektrische en elektronische apparatuur.
- In aantal stuks gaat het vooral om textiel. De 170-180 miljoen stuks omvatten 2,5 tot 3,5 keer zoveel stuks als de andere vier productgroepen tezamen. Gemiddeld heeft elke consument ongeveer 10 stuks tweedehands textiel verkregen in 2022.
- Het aandeel hergebruik (in massa) via online platforms is met ongeveer 40% het grootst, gevolgd door fysieke (kringloop) winkels met 31% en via particulieren met 28%. Voor afzonderlijke productgroepen liggen deze verhoudingen anders. Het aandeel hergebruikt textiel via particulieren is met 40% het grootste kanaal binnen textiel.
- Het totaal aan hergebruik in 2021 en 2022 bedroeg respectievelijk 721 en 589 kton ofwel 41 en 34 kg per consument per jaar.

Tot slot geeft figuur 3.5 nog inzicht in het hergebruik per inwoner in 2022. Met ruim 13 kg per inwoner hergebruiken consumenten vooral meubels en dan vooral via online platforms.

Figuur 3.5 Verdeling hergebruik in 2022 over de verschillende productgroepen en afzetkanalen

4 Kanttekeningen bij de resultaten

Het eerste onderzoek naar hergebruik door consumenten in Nederland, om te voldoen aan de Europese rapportageverplichting, heeft veel informatie opgeleverd. Kijkend naar de opzet van het onderzoek en de resultaten dan dienen er nog wel enkele kanttekeningen geplaatst te worden die in toekomstige onderzoeken verder uitgewerkt moeten worden.

Afbakening onderzoek en productgroepen

Het hergebruik heeft zich volledig gericht op hetgeen consumenten aan hergebruik hebben gerealiseerd. Europa vraagt uiteindelijk al het hergebruik in kaart te brengen inclusief dat bij bedrijven en andere organisaties. Daarbij dient het ook te gaan om het hergebruiken van reserve-onderdelen. Ook dat aspect is voor de jaren 2021 en 2022 nog niet in kaart gebracht.

De afbakening in productgroepen en de richtlijnen daarover vanuit Europa zijn niet volledig dekkend en geven enige ruimte voor individuele interpretaties. Met name de groep “andere producten waarvoor maatregelen zijn getroffen” geeft daar de nodige ruimte voor. De verwachting is dat er nieuwe richtlijnen vanuit Europa gaan komen na de eerste rapportages om meer uniformiteit tussen de lidstaten te bewerkstelligen.

Panelonderzoek

Het panelonderzoek heeft in de periode van 11 mei 2023 t/m 24 mei 2023 plaatsgevonden. In de enquête werd naar hergebruik in het jaar 2022 gevraagd. Hierdoor zit er een enigszins lange periode tussen het panelonderzoek en het jaar waarover het onderzoek ging waardoor de resultaten mogelijk minder precies zijn. Door in 2024 sneller na de jaarwisseling een nieuw onderzoek over 2023 uit te zetten wordt dit probleem zo veel als mogelijk ondervangen.

De door de panelleden aangegeven hoeveelheden hergebruik per afzetkanaal in 2022 zijn ook gebruikt voor de extrapolatie in 2021. Onduidelijk is of hiermee voldoende recht gedaan wordt aan de mogelijke verschillen tussen 2021 en 2022.

Beschikbare data voor extrapolatie

De gebruikers van Marktplaats stellen zelf hun advertenties op. Op basis van de omschrijving en titel adviseert het platform onder welke (sub)categorie de advertentie komt te staan. Uiteindelijk kiest de adverteerder echter zelf en vindt er geen controle plaats of het aangeboden item in de juiste categorie opgenomen is. Ook vraagt Marktplaats de gebruikers om aan te geven of hun item is verkocht via Marktplaats of niet. Niet iedereen rapporteert dit.

De primaire data van Marktplaats betreft aantallen stuks/advertenties en de BKN-leden nemen de massa van de ingenomen goederen waar.

Het is op dit moment niet bekend wat het exacte marktaandeel is van de BKN-leden zowel niet in monetaire omzet als niet in massa's en/of stuks. De gehanteerde schatting is een marktaandeel van 60%.

Conversiefactoren en diversiteit binnen productgroepen

De productgroepen bestaan uit diverse subgroepen die in gewicht veel van elkaar kunnen verschillen. In tabel 4.1 is ter illustratie een overzicht opgenomen van deze verschillen.

Tabel 4.1 Voorbeelden van verschillende gewichtsklassen binnen productgroepen

Productgroep	Licht gewicht	Middel gewicht	Zwaar gewicht
Textiel	T-shirts	Schoenen	Tapijt
Elektrische en elektronische apparatuur	Smartphone	Keukenmachine	Witgoed, zonnepanelen
Meubelen	Kruk, bijzettafel	Bureaustoel, eetkamertafel	Bank, houten kast en gehele kamerinrichting
Bouwmaterialen en -producten	Glaswol voor isolatie	Enkele houten planken	Meerdere kubieke meters tegels
Andere producten waarvoor maatregelen zijn vastgesteld	Vaas	Tent, koffer	Fiets

De diversiteit is groot, de precieze samenstelling per afzetkanaal is onbekend en voor verschillende afzetkanalen verschillend zoals eerder aangegeven voor bijvoorbeeld elektrische apparaten via online platforms of via kringloopwinkels.

Marktplaats heeft voor enkele subcategorieën gemiddelde massa's laten vaststellen en voor de BKN wordt nog uitgegaan van conversiefactoren die in 2014 zijn bepaald. Voor sommige productgroepen zal het effect hiervan op de resultaten niet groot zijn, maar voor andere, zoals bijvoorbeeld elektrische en elektronische apparaten, zal dit wel van invloed zijn. Bekend is dat bepaalde apparaten steeds lichter worden en dat bepaalde oude zware apparaten niet meer verkocht worden in kringloopwinkels.

Goede en geactualiseerde conversiefactoren spelen een belangrijke rol in het extrapoleren en bepalen van de hoeveelheid hergebruik.

Productgroep bouwmaterialen

De productgroep bouwmaterialen is de meest complexe productgroep. Conversiefactoren zijn ingewikkeld te bepalen. Ook is er nog geen eenduidig begrip van wat 1 stuk is. Het kan zowel om één partij bakstenen gaan als om één enkele baksteen.

Bijlagen

Bijlage 1 Enquête

338400032 - RIJKSWATERSTAAT - HERGEBRUIK TWEEDEHANDS SPULLEN

Introductietekst

Deze vragenlijst gaat over hergebruik van tweedehands producten in Nederland. Onder tweedehands producten verstaan we kleding en textiel, elektrische apparaten, meubels, bouwmaterialen en overige tweedehands producten die van huishouden wisselen. Dus bijvoorbeeld een tas met spullen die u van de buurvrouw/man ontvangt. Let op: Spullen die doorschuiven binnen uw eigen huishouden vallen er niet onder zoals kleding die van uw ene op uw andere kind overgaat.

Belangrijk is dat in deze vragenlijst niet naar tweedehands auto's, scooters en huizen gevraagd wordt.

Refurbished producten vallen wel onder tweedehands producten. Refurbished producten zijn gebruikte producten die na een opknapbeurt worden doorverkocht. Ongebruikte producten die door klanten worden teruggestuurd en dan met korting worden verkocht omdat de verpakking geopend is, vallen niet onder hergebruik.

Op de volgende pagina volgt een lijst per categorie tweedehands producten. U hoeft zich niet te beperken tot de voorbeelden in deze lijst. Het dient enkel als voorbeeld voor welke producten in welke categorie vallen.

Categorieenlijst

Op deze pagina staat een lijst per categorie tweedehands producten. Gedurende de vragenlijst kunt u de verschillende categorieën terugzien door op de blauw info-buttons te klikken. U hoeft zich niet te beperken tot de voorbeelden in deze lijst. Het dient enkel als voorbeeld voor welke producten in welke categorie vallen. Gedurende de vragenlijst kunt u de verschillende categorieën terugzien.

Kleding en textiel:

Kleding en schoeisel: shirts, truien, overhemden, jassen, broeken, jurken, schoenen, etc. Huishoudtextiel: gordijnen, tapijt, beddengoed, tafelkleden, plaids, handdoeken, etc.

Elektrische apparaten (alles wat een stekker en/of een batterij heeft):

Zware apparaten als fornuis, oven, wasmachines, wasdrogers, koelkasten, vriezers, vaatwassers, verwarmingstoestellen (radiator, warmtepomp), compressor, grasmaaiër, zonnepanelen, elektrische fietsen, etc. Middelgrote apparaten als computers, audioapparatuur, televisies, stofzuigers, accuboormachines, elektrische zagen, magnetrons, printers, elektrische muziekinstrumenten, etc. Lichte apparaten als telefoons, lampen, strijkijzers, koffiezetapparaten, mixers, camera's, smartwatches, etc.

Meubels:

Kasten, tafels, bedden, tuinmeubelen, stoelen, krukken, schoenenrekjes, matrassen, banken, fauteuils, poefen, etc.

Bouwmaterialen:

Deuren en kozijnen, etc. Houtmaterialen als planken en houten vloeren, etc. Steenmaterialen als bakstenen, tegels, dakpannen en plavuizen, etc. Metalen onderdelen als armaturen en leidingen, etc. Afwerkingsmaterialen als behang, PVC

vloeren en verf, etc. Isolatiematerialen als piepschuim en isolatie wol, etc. Sanitair als badkuipen, wastafels en toiletputten, etc.

Overige tweedehands producten:

Kleingoed, curiosa, etc. Boeken, platen en muziekinstrumenten (niet elektrisch), etc. Speelgoed, etc. Fietsen en andere sportproducten, etc. Decoratie als spiegels, beelden, schilderijen, vazen, servies, pannen, etc. Koffers, kampeerbenodigdheden, etc. Dier accessoires zoals kattenbakken en kooien, etc.

Q1

Heeft u in het jaar 2022 tweedehands producten gekregen, gekocht of geruild?

Let op: Spullen die doorschuiven binnen uw eigen huishouden vallen er niet onder zoals kleding die van uw ene op uw andere kind overgaat.

- ☐ Ja
☐ Nee → Screen-out

Q2

Heeft u in 2022 de volgende tweedehands producten gekregen, gekocht of geruild?

	Ja	Nee
Kleding en textiel	☐	☐
Elektrische apparaten	☐	☐
Meubelen	☐	☐
Bouwmaterialen	☐	☐
Overige tweedehands producten	☐	☐

Q3

Voor welk aandeel van de tweedehands producten die u in 2022 verkreeg, heeft u betaald?

Kiest u de positie die het meeste overeenkomt met uw situatie. Als u voor evenveel tweedehands producten heeft betaald als dat u gratis heeft verworven dan kiest u de middenpositie.

	Alles gratis	was						Voor alles betaald
Kleding en textiel	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐
Elektrische apparaten	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐
Meubelen	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bouwmaterialen	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐
Overige tweedehands producten	☐		☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q4

Tweedehands kleding en textiel: Waar had u uw tweedehands kleding en textiel vandaan?

De hoeveelheid kunt u aangeven in stuks.

Kringloopwinkel, non-profit	_____
Tweedehandswinkels of vintagezaken	_____
Rommelmarkten of tweedehandsbeurzen	_____
Marktplaats	_____
Andere online platforms (bijvoorbeeld Facebook Marketplace, Vinted, etc.)	_____
Online winkels	_____
Vrienden of familie	_____
Via kledingruilinitiatieven	_____
Anders, namelijk... _____	_____

Q5

Tweedehands elektrische apparaten: Waar had u uw tweedehands elektrische apparaten vandaan?

De hoeveelheid kunt u aangeven in stuks.

Kringloopwinkel, non-profit	_____
Tweedehandswinkels, for-profit	_____
Rommelmarkten of tweedehandsbeurzen	_____
Marktplaats	_____
Andere online platforms (bijvoorbeeld Facebook Marketplace, etc.)	_____
Online winkels	_____
Vrienden of familie	_____
Via ruilinitiatieven	_____
Anders, namelijk... _____	_____

Q6

Tweedehands meubels: Waar had u uw tweedehands meubels vandaan?

De hoeveelheid kunt u aangeven in stuks.

Kringloopwinkel, non-profit	_____
Tweedehandswinkels of antiekzaken	_____
Rommelmarkten of tweedehandsbeurzen	_____
Marktplaats	_____
Andere online platforms (bijvoorbeeld Facebook Marketplace, etc.)	_____
Online winkels	_____
Vrienden of familie	_____
Via ruilinitiatieven	_____
Anders, namelijk... _____	_____

Q7

Tweedehands bouwmaterialen: Waar had u uw tweedehands bouwmaterialen vandaan?

De hoeveelheid kunt u aangeven in stuks.

Kringloopwinkel, non-profit	_____
Tweedehandswinkels of handelaren	_____
Rommemarkten of tweedehandsbeurzen	_____
Marktplaats	_____
Andere online platforms (bijvoorbeeld Facebook Marketplace, etc.)	_____
Online winkels	_____
Vrienden of familie	_____
Via ruilinitiatieven	_____
Anders, namelijk..._____	_____

Q8

Overige tweedehands producten: Waar had u uw overige tweedehands producten vandaan?

De hoeveelheid kunt u aangeven in stuks.

Kringloopwinkel, non-profit	_____
Tweedehandswinkels of handelaren	_____
Rommemarkten of tweedehandsbeurzen	_____
Marktplaats	_____
Andere online platforms (bijvoorbeeld Facebook Marketplace, etc.)	_____
Online winkels	_____
Vrienden of familie	_____
Via ruilinitiatieven	_____
Anders, namelijk..._____	_____

Q9

Deze vraag gaat over het krijgen, kopen of ruilen van tweedehands producten in het algemeen, ongeacht waar of op welke manier. Welke situatie is het meest op u van toepassing?

- ☐ Ik heb in 2022 meer producten tweedehands gekocht, gekregen of geruild dan in 2021.
- ☐ Ik heb in 2022 evenveel producten tweedehands gekocht, gekregen of geruild als in 2021.
- ☐ Ik heb in 2022 minder producten tweedehands gekocht, gekregen of geruild dan in 2021.

Q12

Heeft u in 2022 de volgende producten gerepareerd of laten repareren?

	Q12_1 Kleding textiel	Q12_2 Elektrische apparaten	Q12_3 Meubelen
Ja, zelf gerepareerd	☐	☐	☐
Ja, laten repareren	☐	☐	☐
Nee, ik heb kapotte producten niet gerepareerd/laten repareren	☐	☐	☐
Nee, ik had geen kapotte producten	☐	☐	☐

Q13

Welke kledingstukken heeft u in 2022 gerepareerd of laten repareren?

	Q13_1 - Shirt	Q13_2 - Trui	Q13_3 - Broek	Q13_4 - Jas	Q13_5 - Blouse	Q13_6 - Schoenen	Q13_7 - Andere
Zelf gerepareerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laten repareren	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q14

Wat heeft u in 2022 gerepareerd of laten repareren aan uw kleding?

	Q14_1 - Gat dichten	Q14_2 - Nieuwe rits inzetten	Q14_3 - Op maat maken	Q14_4 - Knoop vervangen of vastzetten	Q14_5 - Zool en/of hak van schoen vernieuwen	Q14_6 - Anders
Zelf gerepareerd	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Laten repareren	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Q14Open

U heeft aangegeven dat u iets anders zelf heeft gerepareerd of laten repareren. Zou u kunnen aangeven wat u zelf heeft gerepareerd of laten repareren?

Zelf gerepareerd _____
Laten repareren _____

Q15

Kleding en textiel: Waar heeft u de laatste keer uw kleding laten repareren?

- ☐ Kledingwinkel
- ☐ Naaiatelier/kleermaker
- ☐ Repair Café
- ☐ Vrienden/kennissen/familie
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q16

Kleding en textiel: Wat ziet u als drempel om uw kleding (vaker) te repareren of laten repareren?

Maximaal drie antwoorden mogelijk.

- ☐ Geen kennis van reparatie/naaien
- ☐ Ik weet niet waar dat kan
- ☐ Geen mogelijkheid om te laten repareren dichtbij huis
- ☐ Ik vind het ongemakkelijk om mijn kleding te laten repareren, het is te privé
- ☐ Ik heb geen tijd om mijn kleding te repareren of te wachten tot de reparatie gedaan is
- ☐ Ik heb geen zin om mijn kleding te repareren
- ☐ Het kledingstuk is het geld niet waard
- ☐ Het kledingstuk is de moeite niet waard
- ☐ Nog nooit over nagedacht
- ☐ Ik wil alleen nieuwe kleding
- ☐ Kleding repareren zit niet in mijn gewoonte
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q17

Kleding en textiel: Wat zou u helpen om uw kleding (vaker) te laten repareren of zelf te repareren?

- ☐ Weet ik niet

Q18

Kleding en textiel: Mensen kunnen om verschillende redenen kledingstukken (laten) repareren. Wat is voor u belangrijk? Kunt u de volgende redenen rangschikken?

Hierbij is de reden die u bovenaan zet het belangrijkste en de onderste het minst belangrijk.

- _____ Het is goedkoper dan een nieuw product kopen/kostenbesparing
- _____ Het is goed voor het milieu/duurzaamheid
- _____ Het product heeft emotionele waarde
- _____ Het product doet het nog goed
- _____ Het geeft me voldoening
- _____ Ik wil de lokale ondernemer steunen
- _____ Ik wil de fast fashion industrie omzeilen

Q19

Elektrische apparaten: Waar heeft u de laatste keer uw elektrische apparaten laten repareren?

- ☐ Via de verkoper met garantie (gratis)
- ☐ Reparatieservice (tegen betaling)
- ☐ Repair Café
- ☐ Vrienden/kennissen/familie
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q20

Elektrische apparaten: Wat ziet u als drempel om uw elektrische apparaten (vaker) te repareren of laten repareren?

Maximaal drie antwoorden mogelijk.

- ☐ Geen kennis van reparatie
- ☐ Ik weet niet waar dat kan
- ☐ Geen mogelijkheid om te laten repareren dichtbij huis
- ☐ Ik vind het ongemakkelijk om mijn elektrische apparaten te laten repareren, het is te privé
- ☐ Ik heb geen tijd om mijn elektrische apparaten te repareren of te wachten tot de reparatie gedaan is
- ☐ Ik heb geen zin om mijn elektrische apparaten te repareren
- ☐ Het apparaat is het geld niet waard
- ☐ Het apparaat is de moeite niet waard
- ☐ Nog nooit over nagedacht
- ☐ Ik wil alleen nieuwe elektrische apparaten
- ☐ Elektrische apparaten repareren zit niet in mijn gewoonte
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q21

Elektrische apparaten: Wat zou u helpen om uw elektrische apparaten (vaker) te laten repareren of zelf te repareren?

- ☐ Weet ik niet

Q22

Elektrische apparaten: Mensen kunnen om verschillende redenen elektrische apparaten (laten) repareren. Wat is voor u belangrijk? Kunt u de volgende redenen rangschikken?

Hierbij is de reden die u bovenaan zet het belangrijkste en de onderste het minst belangrijk.

- _____ Het is goedkoper dan een nieuw product kopen/kostenbesparing
- _____ Het is goed voor het milieu/duurzaamheid
- _____ Het product heeft emotionele waarde
- _____ Het product doet het nog goed
- _____ Het geeft me voldoening
- _____ Ik wil de lokale ondernemer steunen
- _____ Ik wil de grote bedrijven omzeilen

Q23

Meubels: Waar heeft u de laatste keer uw meubels laten repareren?

- ☐ Via de verkoper met garantie (gratis)
- ☐ Reparatieservice (tegen betaling)
- ☐ Repair Café
- ☐ Vrienden/kennissen/familie
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q24

Meubels: Wat ziet u als drempel om uw meubels (vaker) te repareren of laten repareren?

Maximaal drie antwoorden mogelijk.

- ☐ Geen kennis van reparatie
- ☐ Ik weet niet waar dat kan
- ☐ Geen mogelijkheid om te laten repareren dichtbij huis
- ☐ Ik vind het ongemakkelijk om mijn meubels te laten repareren, het is te privé
- ☐ Ik heb geen tijd om mijn meubels te repareren of te wachten tot de reparatie gedaan is
- ☐ Ik heb geen zin om mijn meubels te repareren
- ☐ Het meubel is het geld niet waard
- ☐ Het meubel is de moeite niet waard
- ☐ Nog nooit over nagedacht
- ☐ Ik wil alleen nieuwe meubels
- ☐ Meubels repareren zit niet in mijn gewoonte
- ☐ Anders, namelijk..._____

Q25

Meubels: Wat zou u helpen om uw meubelen (vaker) te laten repareren of zelf te repareren?

- ☐ Weet ik niet

Q26

Meubels: Mensen kunnen om verschillende redenen meubels (laten) repareren. Wat is voor u belangrijk? Kunt u de volgende redenen rangschikken?

Hierbij is de reden die u bovenaan zet het belangrijkste en de onderste het minst belangrijk.

- _____ Het is goedkoper dan een nieuw product kopen/kostenbesparing
- _____ Het is goed voor het milieu/duurzaamheid
- _____ Het product heeft emotionele waarde
- _____ Het product doet het nog goed
- _____ Het geeft me voldoening
- _____ Ik wil de lokale ondernemer steunen

Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording

Onderzoeksverantwoording ‘Hergebruik Tweedehands Producten’ Rijkswaterstaat 338400032

Methode:

De dataverzameling vond plaats via het internet (CAWI). Bij deze methode wordt de geprogrammeerde vragenlijst op internet gehost. De uitnodigingen voor het invullen van de vragenlijst worden via e-mail verzonden. De vragenlijst is zelfstandig door respondenten ouder dan 12 jaar ingevuld. Voor respondenten jonger dan 12 jaar, hebben we een ouder de vragenlijst in laten vullen namens de respondent.

Steekproef:

Voor dit onderzoek is de steekproef uit ons panel NIPObase getrokken. De bruto steekproef bestond uit bruto $N = 7.112$ respondenten. De steekproef is representatief getrokken op leeftijd, opleidingsniveau, regio, gender, huishoudgrootte en inkomen voor de Nederlandse bevolking.

Vragenlijst:

De vragenlijst is door Rijkswaterstaat ontwikkeld in samenwerking met Kantar Public Nederland. In de vragenlijst worden respondenten allereerst geïnformeerd over het onderwerp van de vragenlijst en wat er gedurende de vragenlijst wordt verstaan onder tweedehands producten.

In de vragenlijst is een groot aantal stellingen voorgelegd aan de respondenten over hun ervaringen en gedrag met betrekking tot tweedehands producten. Aan het begin van de vragenlijst werd aan de respondenten gevraagd of zij in het jaar 2022 tweedehands producten hadden verkregen. Als dit niet het geval was werden zij uitgesloten van de rest van de vragenlijst.

Na de stellingen over het gedrag omtrent tweedehands producten is er een aantal stellingen opgenomen over het gedrag en ervaringen met reparatie van spullen.

Het kostte respondenten gemiddeld 5 minuten van hun tijd om de vragenlijst volledig in te vullen.

Veldwerkperiode:

De uitvoering van het veldwerk heeft in de periode van 11 mei 2023 t/m 24 mei 2023 plaatsgevonden.

Respons:

De vragenlijst is door netto $n = 2.782$ personen ingevuld. Op de eerste vraag of de respondent in 2022 tweedehands producten had verkregen antwoordden $n = 1.681$ respondenten “Ja”. Deze groep heeft de gehele vragenlijst ingevuld. De resterende $n = 1.101$ respondenten hebben verder de vragenlijst niet in hoeven vullen maar worden wel meegeleverd met het databestand. Dit is relevant om een uitspraak te kunnen doen over de hoeveelheid Nederlanders die tweedehands producten heeft verkregen in 2022. Zo komt de netto respons voor de eerste vraag dus uit op $n = 2.782$ en de netto respons voor de rest van de vragenlijst uit op $n = 1.681$.

Databestand:

In het databestand zijn de data van alle vragen opgenomen. Tevens is een aantal relevante achtergrondvariabelen meegenomen zoals de leeftijd, geslacht en opleidingsniveau van de respondent. Voor de respondenten van 12 jaar en jonger was een alternatieve formulering gebruikt in de vragenlijst (voor 13 jaar en ouder “u”, voor 12 jaar en jonger “uw kind”). Om de respondent in de juiste versie van de vragenlijst te krijgen is een variabele VERSION opgenomen, bestaande uit “Respondent is 12 jaar of jonger” en “Respondent is 13 jaar en ouder”.

Weging:

De data zijn gewogen op leeftijd, opleidingsniveau, regio, gender, huishoudgrootte en inkomen voor de Nederlandse bevolking. In het databestand is de variabele ‘WEIGHT’ opgenomen waarin de weegfactor per respondent wordt getoond.